

Narodna Straža

IZLAZI SVAKE SUTRA
MJERNO. — ZA INO-
NA UREDNIŠTVO I C

BROJ 11.

SIBEN

OŽUJKA 1928.

GODINA VIII.

Fašisti nastavljaju

Talijanski fašisti nastavljaju s odnarođivanjem našega naroda u Istri i Goričkoj. Do sada su osnovne škole posve očistili od hrvatskog i slovenskog jezika. Sada su se sa svom silom bacili i na crkve, da odande u čistim hrvatskim i slovenskim krajevima izbace hrvatske i slovenske propovijedi.

Ovih dana je bio u Trstu jedan izaslanik Mussolini (commendatore Lettii), koji je od biskupa dr. Fogara tražio, da ukine u crkvama sve hrvatske i slovenske propovijed, jer da se pučanstvo mora amalgamirati. Biskup Fogar odgovor se tom zahtjevu sa svom odlučnosti. Njemački biskupi te hrvatsko i slovensko svećenstvo obratilo se u ovom pitanju na Vatikan.

Govori se, da će Mussolini tražiti, da se biskup tržački dr. Fogar zato, što je prema Hrvatima i Slovencima do skrajin granica pravedan, makne iz Trsta na koju unutarnju biskupiju u Italiji, a da u Trst dođe biskup, koji bi pristao na fašističku nasilju za odnarođivanje našega naroda u crkvi.

U Pićnu, župi od 2.400 duša, nisu se fašisti zadovoljili time, što je hrvatsko seljaštvo bilo prisiljeno pod jednom Misom slušati samo talijansku propovijed, nego su zabranili svako hrvatsko pjevanje također kod one Mise, kod koje je još ostala hrvatska propovijed. Seljaci su zato išli k Misi u susjednu župu Gradiče. No sada su i ondje nastupili fašisti tako, da se morala kod drage Mise uvesti talijanska propovijed. Svi su seljaci za vrijeme propovijedi otisli van iz crkve u znak protesta. Druge nedjele su ondje kao i prije u Pićnu došli karabinjeri pred crkvu te su za vrijeme talijanske propovijedi oružjem priječili ljudima izlazak iz crkve.

Na svojoj zadnjoj sjednici školski savjet za Julijsku Krajinu odobrio je prijedlog disciplinskoga savjeta, da se otpusti iz službe 35 slovenskih učitelja zato, što nijesu pristupili na ispit iz talijanskog jezika ili što ga s uspjehom nijesu položili.

U Kubedu je domaći svećenik g. Brezavšček u crkvi poučavao djevcu u kršćanskom nauku. Nenadno je provadio u crkvu talijanski učitelji i tako vikati na svećenika, da ne smije poučavati djevcu u slovenskom jeziku. Inače da će to skupo platiti.

Našim svećenicima u Julijskoj Krajini prijete novi progoni. Ovih dana opet moga napustiti Julijsku Krajinu početnaj slovenskih svećenika. Tako su vlasti pozvala g. Andriju Gabrovčeku, kapelana u Rojanu kod Trsta, da u toku ovoga mjeseca napusti Italiju. G. Gabrovček molio je za talijansko državljanstvo, ali mu je molba bila odbijena. Župni upravitelj u Klanjcu ostavio je već Italiju. Župnik u Tomaju zabranjeno je stupanje u školu. Župnik na Proseku dobio je налог, da poučava vjero-

s odnarođivanjem

nauk na talijanskom jeziku. Škola je pod upravitelju u Crkvenoj tržačkoj štampi, jer se poučava djevcu na talijanskom jeziku. U Krkavcima državni upravitelj stat (od vlasti imenovan) pred sa- kupljenjem naroda protiv „tažnim pastirima“, a Piccolo donio je dva napada na goričkoga nadbiskupa mons. Sedeja. Službeni list fašističke stranke *Popolo di Trieste* upozorava, „da će biti fašistička akcija protiv slavenskih svećenika intrinsigentna i nepopustljiva“, dok u Piccolo opet čitamo, da je potrebna stroga revizija položaja slavenskoga svećenstva. Svi ti znakovi navještaju nove progone naših svećenika u Julijskoj Krajini. Cijela akcija ide za tim, da se naši svećenici prisile poučavati vjerouaču na talijanskom jeziku. Položaj je dakle kao u Jeznom Tirolu. Naše tamošnje svećenike čekaju još teški časovi. Jedina im je utjeha, da trpe za pravednu stvar.

Promjena porodičnih imena vrši se svim sredstvima po cijeloj Julijskoj Krajini. Dnevno donašaju listovi *Piccolo, Popolo di Trieste, Azione, Vedetta d'Italia i Vedette d'Isonzo* članke, u kojima dokazuju, da su bila svaka porodična imena Julijskoj Krajini talijanska i da ih je Austrija preko svećenika slavenizirala. Sami znaju, koliko je to netačno, ali svaki protivan glas je onemogućen. Osnovani su posebni uređaji.

koji imaju zadatač, da primaju molbe za promjenu porodičnih imena. Na sve strane šalje agente, koji uvjernjavaju naš svijet, da promjeni svoje ime. Svuda, u svim uredima vrši se najveći pritisak za dobrotvoljnu promjenu, a u protivnom slučaju prijeti otpuštanjem iz službe.

Za svoj rad dobili su dapače moralnu potporu samoga g. Mussolinija, koji je odobrio to nečuveno nasilje, a sada očekuju još posebne olakšice, da pospješe tu „dobrotvoljnu plebiscitnu manifestaciju“. U tom pogledu zauzeo se i glavni fašistički tajnik g. Turatti, koji je izjavio: „Italija je tražila Julijsku Krajinu i Južni Tirol kao talijanske zemlje po etničkim, historijskim i geografskim zakonima. Preme tome ne može fašizam dopustiti, da bi svaki novi građanin sačuvao u imenu tragove nasilja (i), koje su pretrpjeli pograđene oblasti za vrijeme rapsava. Talijanizirati svoje ime znači za svaku očistiti se od svakoga tragova etničkog onečišćenja i izlučiti zaunjelek iluzije spoljnih neprijatelja. Neki francuski profesor svečuljilično tvrdio je nedavno, da talijanstvo Julijskoj Krajini prestaje u predgrađu Trsta. To dolazi zbog slavenskih imena. Zato je dobrotvoljna promjena imena našla odobravanje Duceja i stranke, koja hoće samo dobro zemlji, koja je po historijskom, kulturnom, geografskom i etničkom pravu talijanska i takova mora ostati. Svatko mora biti ponosan, da nosi talijansko ime u potpunom skladu sa vlastitim mišljenjem ...“

Rad Nar. Skupštine i finacijskog odbora

Između vlasti i opozicije došlo je ipak do sporazuma, da se pretres proračuna u pojedinosti završi 24. t. m., a glasanje o finacijskom zakonu i končano polimenično glasanje o proračunu da se izvrši 26. t. m. Toga dana sjednica počinje odmah s glasanjem. Posljedice tog sporazuma pokazale su se već na skupštinskoj sjednici od petka, na kojoj se opazilo, da se duhovni smrtru. Na početku sjednice predložio je P. Radić rezoluciju, da se ukine dohodarina u prečanskim krajevima od 1. januara ove godine. Nakon izjave ministra finacija dr. B. Markovića, da ne može primiti hitnost ovoga prijedloga, jer se dohodarina ne može ovako odjednom dokiniti, ali će se namjesto toga putem smanjivanja u finacijski zakon unijeti neke olakšice, gdje će to biti nužno, glasanjem, koje je prošlo posve u miru, odbija većina hitnost. Poslijepodne raspravljen je prijedlog dr. Bankovića o izabiranju anketnog odbora za ispitivanje rukovanja novcima iz režijskih fondova za pošumljivanje. Ministar Šuma dr. Mišović prihvatio je u glavnom prijedlog oponicije, što je ova toplo pozdravljava. No drži, da odbor nije potreban, kad je on spreman u svakome pokazati svakom poslaniku svu oktu o poslovanju s tim novcem. Tim se složio i dr. Banković, te je povukao svoj prijedlog. Zatim je za prvi potpredsjednika Skupštine izabran demokrat R. Agatonović. I sjednica od subote je protekla posve mirno. Među ostalim se raspravljalo o hitnom prijedlogu ŠK kositice, da se ostatak kredita od 150 milijuna, određenoga za pasivne krajeve, razdijeli među najčešće pogodene oblasti, u obliku beskamatnoga zajma na 10 godina. S tim novcem će oblasti obnoviti smještaj započeti javnim radovima na svojem području, a zapošliti se mora pučanstvo, koje trpi na ekspulsi. Novac se ima razdijeliti ovako: mostarskoj oblasti 20, splitskoj 12, primorsko-krajiškoj 8, bihaćkoj, vrbaskoj, dubrovačkoj, travničkoj 8, i savremen zakon o Monopolu duhanu

za krivičnim postupkom, da se isplati sadnicima kupovinu za otkupljeno duhan, da se sadnicima s obzirom na teško ekonomsko stanje oproste neke pozajmice i da se povisi broj strukova za sadnju u Hercegovini na daljnjih 50 milijuna strukova. Dr. Smoljan kritizira u svom govoru rad Uprave Monopola, a Radić često upada sa svojim upadicama, koje izazivaju nervozu. Tako jednampat dovukuje, da treba da dođe general, da objesi ova vlast. Ministar finacija prihvata točku 1. rezolucije o donošenju novoga zakona. Nekim sahtjevima udovoljeno je finacijskim zakonom, a predjmovi sadnicima mogli će se povratići sa olakšicama. Prima 1. tačku o povišenju strukova za sadnju. Ostala neka pitanja, tako pitanje pušnile, riješit će se zakonom. Dr. Smoljan prihvata rezoluciju, kako ju je ministar finacija prestižirao. Cijela Skupština prima je s aplauzom držanje ministra finacija. Na koncu sjednice završio je dr. Krajač svoju kritiku finacijskog zakona. — U četvrtak je SD koalicija napustila opstrukciju te nije prikazala nikakav zakonski prijedlog ili rezoluciju tražeći za njih hitnost, tako da je Skupština prvi put, nakon što je Stj. Radić bio isključen sa 3 sjednica, bez ikakvog zadržavanja prešla na dnevni red, t. i. na pretres finacijskoga zakona. Prvi govor prihvaćen je Radivojević, koji kritizira unutrašnju politiku vlasti g. Vukčevića, napada vlast, što se ne ukida dohodarina i traži da se oprosti neplaćena dohodarina u prečanskim krajevima. Za njim je govorio J. Demetrović, koji u svom govoru vrlo oštro kritikuje finacijsku politiku dr. Markovića i optužuje rečnik, da znači nejednakost, hegemoniju i pljačku. Još su govorili V. Ogajanović i dr. Besarović. — Popodne prvi je govorio Pucelj, koji se u svom govoru ponovno dodružio pitanje nepravilnosti u vojsci naročito što se tiče prehrane, što dovodi do oštrog sukoba između Stj. Radića i radičala Šretenovića, tako da je sjednica radi velike tarme i gužve morala biti prekinuta. Zatim je govorio prof. dr. Čaković, koji u svom govoru vrlo oštro kritikuje cijelokupnu našu prosvjetu politiku. Traži, da se otvori 3.000 osnovnih škola i da se postavi 6.000 novih učitelja. Govorili su još ministar prosvjete Grol te nar. poslanici Jelavić, Štrlić i Stuparić.

Po sporazumu šefova grupe započeo je u ponedjeljak rad finacijskog odbora i pretres podnesenje amandmana. Prvi je govorio o pojedinim amandmanima dr. Krajač, a ministar finacija dr. Marković je davao potrebna objašnjenja. Kad je dr. Krajač govorio nešto o Upravi Monopola, počinak je Stj. Radić, da su lošopovi i zlostavljeni u Upravi Monopola. Radi toga je došlo do žestokog sukoba između njega i poslanika Andrije Radovića, koji je također član Uprave Monopola. A. Radović je htio napasti g. Radića, ali su ga zaštitali poslanici radičevci. Dr. Krajač je predstavio ministru finacija, da nar. poslanici ne mogu zastupati društva, koja rade sa državom, kao što je i taj slučaj sa Upravom Monopola. Dr. Marković je izjavio, da taj amandman ne može primiti, jer nije čisto finacijsko pitanje, ali da će stvar iznijeti pred ministarski savjet. — Uutorak dr. Demetrović održao je govor, u kojem je brojčanim podacima dokazivao nejednakost u plaćanju raznih vrsta poreza u prečanskim krajevima i u Srbiji. Raspravljeno je o amandmanu raznim ministarstvima, kod čega je ministar finacija uvažio neke primjedbe oponicije. Kod smanjivanja ministarstva prosvetne tražio je ministar Grol amandman o ukidanju 10 gimnazija i otvaranju više gimnazije u Đakovici, čemu oponicija nije privarala. — U srijedu i u petak je predres amandmana ministarstva unutarnjih poslova Stj. Radić se žestoko borio na akciju, koja se poduzimala sa službenim stranama za izdvajanje Zagreba iz oblasti. Radić se pozvao i na ustav i na koješta drugo. On se obara na gradove i na bivšega ministra unutarnjih djela. Zadovoljan je sa odgovorom ministra dr. Korošca, da će se to pitanje urediti sa posebnim zakonom. Osobito se okomio na onaj član finacijskoga zakona, po kojem slovenske oblasti mogu mijenjati „dečine“ zakone. To mu je pri-

Dr. OETKER GEM BÄCKINOM

Najbolje iskušane recepte šalje na Šelju besplatno i prosti od poštanskih pristojba.

Dr. Oetkerova ilustrirana knjiga recepta sadržaje cirk 200 prvorazrednih recepta sa 51 slikom. Cijena Din 5. dobiva se avangdje. U slučaju, da je ista rasprodana, tražite izravno od Dr. Oetkera, Maribor.

goda, da oklevče „klerikalizam“, koji radi proti državi tako, da bi se u Sloveniji svršta događalo, kada ne bi bilo tamo „naprednoga fronta“. Gradovi se ne smiju izlučivati iz oblasti. Potreban je jedinstven općinski zakon za cijelu državu, jer se jedino tako može provesti jedinstvo. Govorilo se zatim o amandmanima ministarstva nar. zdravlja i ministarstva vojnjoga. Kod rasprave o amandmanima ministarstva građevina ministar prihvata amandman, da će splitska oblast dobiti potrebnu svotu za uzdržavanje svojih puteva od pokrajinskih prizra. Suvrši usvaja se prijedlog, da se častinski prires vrati oblastima. Naročito je buna debata o amandmanima ministarstva saobraćaja. Opozicija protestuje proti projektu Jadranse željeznice. Amandmani ostaju nepromjenjeni. Iza dobate o amandmanima ministarstva poljoprivrede pristupa se kasno navečer na glasovanju o amandmanu za finansijski zakon. Amandmani, prihvaci su vrijeme debate, primaju se jedinstveno, dok se ostali amandmani prihvataju većinom glasova.

Dobro je i ovo znati!

Poznata je stvar, da Radić drobi svega i svačega. No u ovo posljednje vrijeme njegove izjave i govori ne bi se mogli ni na kantari vagnuti ni aršinom izmjeriti. Među sijaset tih izjava rekao je 5. t. m. u Nar. Skupštini i ove:

„Tri puta sam ja morao kao ministar ići vladaru, da intervenišem, da bude izbori u Dalmaciji. Malo je falilo, da i onda nijesmo tražili generala, kao što danas tražimo, koji će ipak doći i koji će vas razjuriti

Tratinčice

35. Sa povisotijega.

... Ma ubite me, velju vam, da nijesam, pa nijesam!

— A da tko je, ako nijesi ti? Bit će vrag, pa te on i odnio! Dodijao si ti menil — prvi će seoski poljar, vrćeć nad njim i štampon odmahnuća. Nakonio se, da ga ljujut muški obamjeri i izdeveta.

— Bit će, da je Sanko!

— Kako će Sanko, kad on, ovo je osmi dan, da općinskim „slipićem“ buhe naganja? Lapeče on ko i ti — dragi poljar sprca na nj, dobitav mu se glave i sa zemlje ga odumiti za skorenou kosu izdiže.

— A onda ja ne znam, tko je! Ja nijesam!....

Dok ovo Dako gata, tratinom se, u ime prosvjeda, očajan prostrō, nogama bijesan tapka, a do njega je napun krtočić tuđega grožda kradljivčine.

kao što zaslужujete. Gospodo, nitko vas neće ni gledati...

Ja to mogu da kažem kao monarhistu, kao kraljevac, kao vodovdanac, i zato hoćemo, da mi

preuzmemos vladu u ovoj državi i da vam pokažemo, da za 24 sati može biti bolje, a za 2 godine da možemo biti spašeni.“

Dobro ga je Pribičević priputom!

denim snagama, po rudama, koje bi se dale eksplozivati, i po svojem divnom moru i lukama pripadalo, da bude jedna od najbogatijih i najaktivnijih zemalja u našoj državi.

Citajući ovih dana izveštaje nešega slavnog parlamenta i govore još slavnijih nar. poslanika vidimo, da se ne vodi nikakva briga, kako bi se uistinu ovom kraju pomoglo. Tu su samo natezanja, nadmudrivanja, bacanja prostih fraze, a ništa konkretna, ništa lijepa, ništa pametna. Iz svih tih govorancija i prijedloga vidi se samo jedno, a to je nesretno partizanstvo. Vlada je odredila 150 milijuna za prehranu gladnih, kako mi kažemo, a kako gospoda vlastodržci kažu, za prehranu oskudnih, pak eto vidimo, da se i toliko velikom svotom hoće da tjeru partizanstvo. Da je tome tako, vidimo najbolje iz toga. Ito su se mnogo veće svote dale krajevima, mnogo manjim po broju pučanstva, a i ne tako gladnim, negoli je dano istina gladnoj Dalmaciji i Hercegovini.

Najgorje je pak u cijeloj stvari to, što se gladnemu narodu dijeli kukuruz, a ne davanju se te svote za razne potrebitne radnje, na kojim radnjama bi narod mogao da zasluži u nadnicama mnogo više negoli mu se to dava u kukuruzu. Naša sela po Dalmaciji stradavaju radi toga, što nemaju pitke vode. Odato potječe po raznim našim selima kroz proljetno i ljetno doba razne bolesti. 90% naših sela nemaju put, a, koliko je bio koji put pruhodan, danas je tako zapušten, da nije moguće nikakvim prometnim sredstvom tim putovima proći. Imamo svu sliku naših sela bez narodne škole, a radi toga imamo na žalost naroda, a na sramotu vladajućih stranaka 90% analfabeta.

Da je bilo pravoga shvaćanja i iskrene ljubavi za naš narod koliko kod gospode koja sjede na mekim ministarskim stolicama, tolko kod gospode nar. poslanika, koji pobira masne piće za njihov nerad, bili bi odredili tih 150 milijuna za gradnju čatrnja, puteva i podizanje škola. Tim bi bili učinili dvostruku korist jednom i ispacenom našem narodu. Ovakvo narod ima od toga samo časoviti malu pomoć.

Koliko znamo, u svim kulturnim državama svake godine u predračunu predviđaju se stanovite svote za podizanje škola, gradnju željeznica i puteva te isušenje močvara. Na taj način su te kulture države svojim radom i stvorile narodima bla-

Otvoreni poziv Stjepanu Radiću

Na one teške napadnje, što ih je gosp. Stjepan Radić iznio protiv katoličkoga svećenstva na sjednici narodne skupštine 6. ožujka o. g., slobodan sam kao predsjednik Saveza svećeničkih udruženja „Uzajamnosti“ gosp. nar. poslanika Stjepana Radića javnō zapitati ovo:

1. Koji su župnici u zagrebačkoj nadbiskupiji kazali narodu svome ovo: „Dobro, ja ću te vjenčati, ispovjediti i krstiti, ali ti ćeš krepati i nećeš te zakopati, dok mi tvoji sve ne plate, što su dužni za lukno (redovinu), jer sprovod nije sakramenat?“

2. Koji je to bio svećenik u Bosni ili Dalmaciji, koji je rekao seljaku: „Daj 10.000 Dinara, inače te ne ću vjenčati?“

Na ova dva pitanja tražim jasan, decidirani odgovor bez ikakova izvijavanja ili uvijavanja.

Budući da je i jedna i druga ova tvrdnja gadna kleveta bačena na cijeli svećenički stalež, apeliram ovdje na osobno poštenje Stjepana Radića, da iznese imena svećenika, koji su tako govorili. Ali podjedno tražim od Stjepana Radića i apeliram na osobno njegovo poštenje, da iznese i imena onih seljaka, koji su to njemu javili. Ako ima svećenika, koji tako govore i rade, neka se znađe, koji su to svećenici, da počadi njih ne tri cijeli stalež.

3. Tražim dalje, da gosp. Stjepan Radić nabroji one župe u Dalmaciji,

Jadi i potrebe gladne Dalmacije

U Dalmaciji vlasta glad, novljaja i velika potreba. To je nepobitna činjenica. Nerodica, zastoj u prometu i trgovini, vino u konobama neprodano, cijena vinu, glavnom proizvodu Dalmacije, minimalna, a troškovi oko obradivanja loze ogromni. Težak-vinogradar nalazi se u velikoj oskudici i u velikoj nepričlici. Zadužen do očiju plaća visoke kamate, te nije i stanju, da izdrži se prihodom, koji ima, svoju obitelj niti tri mjeseca u godini. Industrija u Dalmaciji, koja je bila u cvatu, radi raznih prilika i nepričlice takoder je u zastaju. Porezi, razne

daće, te izvozne carine, koje su previsoke, ubijaju svaki razvitak naše industrije. U jednu riječ, Dalmacija je zemlja, koja izumire. Od našeg ujedinjenja i oslobođenja do sada ništa manje nego 28 puta su se mijenjali ljudi na Vladi, koji našlost niješi nikada, mirne duše možemo kazati, posvećivali nikakve pažnje ovoj lijepoj zemlji i našem Jadranu. Dalmacija strada i njezinu pučanstvo umire od gladi, jer nikaš naiđe nikakva shvaćanja, da se ovoj zemlji podigne i pomogne, e da bude ono, što bi joj po Božjem daru i po prirodenom bogatstvu, po njezinim vo-

nogom korači na otvorena vrata svoga svakojakoga doma.

— Da gdje je Dako? — ko iznenaden će upitati komišiju Matiju i postariju drugu Iliju Matijčić.

— Brate, ame tvrde, da ti je juče pošd u pohode. A ga zar niješi vidio? — i ona se oblo nasmija.

— Nijesam. Bit će ga zapratili u drugu samicu.

— Meder ih to ima više? — iznoveće će Matija.

— Dašta! — nehajno će Sanko, te sanenim, prokrvavijenim i sumornim očima zadri u pondaleku Orlovaču.

Da će se dō koji dan vratiti i Dako.

Eto braći prigode, da se sa povisotijega jedan u dragoga zagleđaju.

Imaju i u štol
Celo im je čisto, a obrazi vedri
Don Marko Vežić

Poljarmi je seoskim dodijao, kako Sanko, tako mi i mladi brat Dako sa dugih prsta i zuljmenarenja po polju. Da im čitavo selo nije mogom zamelo, bijedali su se, koliko njih dva.

Rodenia su braća Sanko i Dako, tamo Matijčić pokojnog Ivana i po-kojne majke Andelije. Dakle siročad, bez roditelja, a čak i bez koga u rodu, jer što ga je, taj nekuda popriješko na nje gleda, a sve su prilike stoga, što su im svojim nedoličnim postupanjem okasljati čistu Matijčić starinu.

Odnemaren i od svakoga kičani, dok su se svojim jogulukom od Boga odvrgli i njegov strah potlačili, i stid su ljuški potmali. A taki sade kuda će? Pustopašicom! Ne krvoljeći harače, a na čilou alačadi zlojetara jezdec, tude neovlašteni privajaju i u svoje tamne jazbine sa-nose.

Jutros banu iz grada Sanko, te

Skautizam. Šibenski Stig izvidnika i planinika 18. t. m. sazvao je roditeljski sastanak, da apozna roditelje sa svrhom skautizma. Iz Splita je stigao delegat župe izvidnika i planinika prof. Bartelli i na sastanku održao općirno predavanje o skautizmu. Spličanka gđica B. Kurir govorila je o vašnosti organizacije za žene.

Otvor kina. Nakon devetdnevnog strajka u srijedu je ponovno započelo prikazivanje kino "Tesla".

Galeb s oznakom "Moskva". U šibenskom kinsku učlavljen je prošlih dana galeb, koji je na nosu imao aluminijev obrć s oznakom "4511 Moskva".

Gosp. K. Radimiri, pravni referent i zamjenik velikog župana splitske oblasti, obavio je zadnjih dana pregled sreškoga poglavarstva.

Lihvarstvo. Manda Županović iz Rogoznice udužila je u trgovkinje L. M. 11.000 dinara, s kojima je otpremila sina u Ameriku. Ugovorili su dobit od 20 po sto za 2 godine i kod bilježnika napravili ugovor. Ta trgovkinja sad šalje dužnici račun za 24.554.— Kako je, usprkos pogodbi, radi o gadnom lihvaraštu, slučaj je prijavljen vlastima.

Nesreća od dinamita. Radnici Zaninović Ante i Vidović Josip radili su u kamenolomu, s dinamitom. Nijesu očekivali, da će jedan dinamit tako, brzo eksplodirati i nijesu se navrjeli u udaljili, pa je eksplosija Zaninovića odnijela ruku, dok je Vidović samo lako ranjen po lice.

Promocija. 15. t. m. naš sugrađanin gosp. Hrvoje Novak bio je promoviran na zagrebačkom sveučilištu na čest magistra pharmacije. Čestitamo!

Zidanje nove carinarnice. Kako doznamo, Generalna Direkcija Carina odlučila je napokon, da sa raspoloživim kapitalom od preko tri miliona za šibensku carinarnicu podigne novu zgradu. Zgrada bi se imala podignuti uz novi pristan. Taj bi položaj zaista bio najpodesniji. U svoje vrijeme kanilo se kupiti tim novcem staru zgradu, što je bilo našlo na oštar protest svih građana. Proti tome smo i mi svojedobno posebnim člankom bili istroši.

Otkazi stanova. Kako se približava 1. maja, nije ni Šibenik ostao zadnji u stanbenim otkazima. Čuje se, da ih ima nekoliko stotina. Ne bude li kakve zaštite, bit će silan broj delozačja. Jug, udraženje stanara poduzeće je u svrhu korake kod ministra s ciljalne politike.

ORLOVSKI VJESNIK

Prosjetna natjecanja već su započela. Neka orlovska društva pokazala su se u tom pogledu na svojoj visini, tako da se zamolio, da se prosjetna natjecanja kod njih obave još prije travnja. Spominjemo, da je ovih dana održan u Zagrebu kod Orla II. (sv. Duh) vanredno uspješni tečaj, koji je dovršen sa prosjetnim natjecanjima. Svuda se opaže, da u redovima orlovskega članstva postoji velika težnja za što naprijeljivim prosjetnim radom. U "Or. Vjesniku" izlaze su upute za odbore i članstvo o obavi natjecanja, te o provedbi daljnje prosvjetnog rada.

Orlovički dan. Pred nama je ovogodišnji orlovički dan! Šesti svibnja se približuje, a u svim društvinama i u redovima članačta mora se osjetiti živo gibanje. Za samu proslavu orlovskega dana već se svuda vrše velike pripreme. Posebno u Zagrebu orlovska društva spremaju veliku orlovsku manifestaciju. Vrijeme od 1.-6.

vibnja kao tjedan orlovskega rada i propagande posvećeno je posebnom radu za Orlovske. Svaki Orao mora kroz ovo vrijeme nešto učiniti za Orlovske i vanjskim činom: Širenjem orlovske štampe, tražnjem novih članova, sakupljanjem doprinosa za orlovsku organizaciju itd. Društva će pak provesti skupan rad svega članstva, prirediti manifestaciju i prirediti sakupljati doprinose itd. Sve prijatelje orlovske organizacije molimo, da naše Orlove u ovom lijepom radu podupri. Svi na posao!

Nova društva. Po svim se krajevinama osnivaju nova društva. Upozorujemo sve prijatelje naše orlovske organizacije, da kod Orliva. Saveza mogu dobiti sav potreban materijal i tačne upute za osnivanje društava.

Vrio uspješni tečajevi. U velikom nizu ovogodišnjih tečajeva opet je održano vrlo uspješnih tečajeva. Spominjamo posebno, tečaj u Hvaru, koji je vodio savezni izaslanik brat Mostovac, pa tečajev u Središtu u Dravi, mješani tečaj u Virovitiči, tečaj u Brodskom Varošu. Jos je predviđeno nekoliko manjih tečajeva.

Nove knjige. U stampi se nalazi i skoro dana izlazi vrlo lijepa i preko, potrebna knjiga: *Saveti naradjačke tjelevođbe* sa dodatkom: *Naradjačke igre*. Ova knjiga vrlo temeljito i sustavno obrađuje cito rad kod naradjača. Za svaki sastanak naradjača predviđen je tačan opis materijala, koji treba obraditi u pogledu tjelevođbe, ponuke itd. Knjiga podjedno sadrži cijelu metodiku tjelevođbe i bit dnevni pružatelj svim načelnicima za društvenu članaku tjelevođbe. U dodatku imademo i niz lijepih i izabranih igara. Knjiga će izdati u kratko vrijeme i već se može naruditi kod *Društvene Nabavne Zadrage*, a cijena će biti po svoj prilici radi velikog opsegove knjige.

Orlovska Vjesnik (dvobroj 3-4.) izlazi je i razaslan je, svim društvinama i pretpostavnicima. U ovom dvobroju nalazi se vrlo važna odluka Saveza o Katoličkoj Akciji, program za prosvjetni rad i potanje upute za prosvjetna natjecanja, zatim načrt rada među naradjačem, tumač ovogodišnjih vježbama, brojne vijesti i upute iz Saveza itd. Vjesnik dobivaju također svi članovi Zajednica kat. Omladinske Prosvjete, a mogu se na nj pretpлатiti svi prijatelji naše organizacije.

Nove knjige i ilustri!

Roman iz doba kulturne borbe u Njemačkoj, izlašao je u svetojeroumskoj Knjižnici Doprthi Romana pod naslovom "Roman jednoga kapelana" od H. Strachwitz. Ovim romanom, dobivamo prvi put književno djelo, koje nam u životu događajima prikazuje ono znamenito doba njemačke politike, kada se iz njemačkoga ujedinjenja uzvratila silna protukatolička kulturna borba. Željena ruka kancelare Bismarcka, koja je gotovo apsolutistički zavladala Njemačkom, htjela je da otrgne katolike od Rima i da ih podvrgne i u

vjerskom pogledu vlasti Berlina. K tomu su imali da prispomognu s jedne strane zloglasni protukatolički zakoni, što ih je Bismarck dao uzakoniti u parlamentu, a s druge strane starokatolička sekta, koja se baš onda bila pojavila i koju je državna vlast svim sredstvima pomagala. No katolička svijest se digla proti silniku Bismarcku. Katolički centrum sakupilo je sve katoličke u političku borbu. I na mnogo stranica ovoga romana čitamo veličanje Centruma i njegova vode Windhorsta. U središtu romana stoji junacički kapelan Franjo, koji, i kad mu je župnik otisao u starokatoličke, izdržaje borbu do kraja dok ne dospijeva poput svih vjernih svećenika u zator. Taj vrio aktuelni roman treba da se svuda prosliri, pa ga najtoplje prepričamo. Stoji 15 Din., uvezan 10 Din više. — Ovim se romanom svršava treće kolo Knjižnice Dobrih Romana, pa tko naruči cijelo treće kolo (4 romana) plaća za cijelo kolo samo 40 Din., uvezan 20 Din., s poštarnom 6 Din više. Dobiva se kod *Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima u Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 20.*

Razne vijesti

Glavna Filijala Državne Hipotekarne Banke u Splitu počela je da prima prijave za zajam s samoupravnih tijela, koja traže zajam zbog oskudice u hrani.

Za bezalkoholne proizvodnje. Jugoslavenski Savez Trezvenosti prepričuje pojedincima i manjim zadrugama, koji se zanimaju za bezalkoholno spremanje grožđanih i voćnih sokova, kao za naše prilike najpodesnije. *Baumannov pasterizator* od aluminijskog. Za veća poduzeća bio bi dozvoljen Seitzov E K-Filtar. Dnevna kapacitetna gornjega pasterizatora iznosi 25 hektolitara.

Počeci bezalkoholne proizvodnje u Hrvatskom Zagorju. U Mariji Bistrici napravila su ove godine 4 seljaka za pokupljanje ukupno 655 litara bezalkoholnoga grožđaničkog, kruškovog i jabučnog soka sa Baumannovim pasterizatorom i po uputama zagrebačkoga higijenskog zavoda.

Vlasnik, Izdavatelj i odgovorni urednik Ante Huljević. — **Tisk Pučke Tiskare u Šibeniku** — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

Pozor!

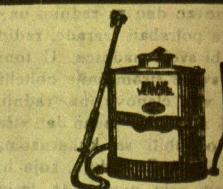
Cij. mušterijama Pučke Tiskare dajem do znanja, da sam ovih dana otvorio u Kralja Tomislava ulici **PAPIRNICU**, u kojoj će se moći dobiti kancelarijskog i školskog pribora kao: zadača svih veličina, risanca, pisanka, blokova, risaćeg papira itd. Uz najpovoljnije cijene. U njoj će se također primati sve narudžbe za razne tiskarske radnje. Preporučujući se za što bolji posjet bližežim se veleštovanjem **PAPIRNICA** kancelarijskog pribora.

Jerolim Matačić pk. Petra

SALAMA

prve vrste nova roba posve sreća dobiva se svagđe. Pre hrvatska tvornica salame, sastava mesa i masti

M. Gavrilovića slavni d. d. Petrinja zastupavaju: **JOSIP JADRONJA** ŠIBENIK (Dalmacija)

Originalan francuzski

ECLAIR VERMOREL je najbolja prskalica na svetu.

Generalno zastupstvo:
BARZEL D. D. SUBOTICA Ištite cenovnik! Može se dobiti svagđe. Dobiva se u Šibeniku kod firme **PIO TERZANOVIĆ**.

MALI OGLESNIK

Prodajem tri hrastovе bađe, sadržine po prilično 70, 39 i 35 hl, u potpuno dobrom stanju. Imaju vratne i gvozdene obruce. Obratiti se na Upravu lista.

Unajmljuje se stan u novoj kuci na dobro poziciji, sa dvije sobe, kuhinjom, terasom i avlijom. Sa malim predujmom stanar bi mogao dobiti još koju prostoriju. Za potanje obavestiti prijavit se u Pučkoj Tiskari.

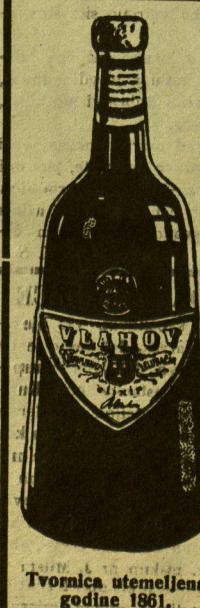
Pozor! Roman iz doba kulturne borbe u Njemačkoj, izlašao je u svetojeroumskoj Knjižnici Doprthi Romana pod naslovom "Roman jednoga kapelana" od H. Strachwitz. Ovim romanom, dobivamo prvi put književno djelo, koje nam u životu događajima prikazuje ono znamenito doba njemačke politike, kada se iz njemačkoga ujedinjenja uzvratila silna protukatolička kulturna borba. Željena ruka kancelare Bismarcka, koja je gotovo apsolutistički zavladala Njemačkom, htjela je da otrgne katolike od Rima i da ih podvrgne i u

Pozor! Cij. mušterijama Pučke Tiskare

dajem do znanja, da sam ovih dana otvorio u Kralja Tomislava ulici **PAPIRNICU**, u kojoj će se moći dobiti kancelarijskog i školskog pribora kao: zadača svih veličina, risanca, pisanka, blokova, risaćeg papira itd. Uz najpovoljnije cijene. U njoj će se također primati sve narudžbe za razne tiskarske radnje.

Preporučujući se za što bolji posjet bližežim se veleštovanjem **PAPIRNICA** kancelarijskog pribora.

Jerolim Matačić pk. Petra

**Ovo je
pravi
originalni**

Vlahov elixir
koji okrijepljuje i ozdravljuje

R. VLAHOV
Nagradien na svim svjetskim izložbama.

Ime **VLAHOV** i dotična etiketa
zakonom su zaštićeni kod svih država svijeta
ČUVAJTE SE PATVORINA!

